

Preek ds. G. R. Rinsma Zondag 31 juli 2011

Thema: Een kettingreactie van vertrouwen als antwoord op het kwaad.

Schriftlezing: Matth. 14:1,13-21

Gemeente van onze heer Jezus Christus,

Hoe moet je beginnen, als je in het hart geraakt bent? Ik denk aan dat mooie land, dat van het éne op het andere moment in diepe rouw is gedompeld. Ik denk aan de jongeren, die daar op dat eiland bijeen waren. Ik denk aan de gezinnen, waarin een gapend gat geslagen is.

Net zoals wij tot voor kort dachten dat zoiets bij ons niet zou kunnen gebeuren, zijn nu de noren beroofd van die illusie dat hun land bevolkt wordt door enkel zachtaardig en goedwillende mensen. Net zoals wij na Alphen aan de Rijn, na Apeldoorn, worden nu de noren geconfronteerd met kwaad dat uit de computer lijkt te zijn ontsnapt, met kwaad dat van beeldscherm nu overgesprongen is op de werkelijkheid en de bloem van de natie heeft gedood.

Misschien hebt u ook een beeld opgevangen van de Noorse koning. Tijdens de herdenking. Ik zag een oude man, bij wie tranen over de wangen rolden. Om zijn land, zijn volk, zijn kinderen.

Van Jezus hebben we geen televisiebeelden – we weten zelfs niet hoe hij er uit heeft gezien - , maar wel kennen we verhalen. Die over hem vertellen. En of het toeval is of niet, vandaag hebben we gehoord hoe hij reageerde op vergelijkbaar nieuws in zijn tijd. Volgelingen van Johannes de Doper komen hem vertellen dat hun leermeester gedood is. Onthoofd in de kerker van Herodes. In zijn paleis, het Herodion. En dan vertelt Matteüs in uiterst spaarzame woorden. *Toen Jezus dit hoorde, trok Hij Zich vandaar in een schip terug naar een eenzame plaats, alleen.*¹ ‘Om op zichzelf te zijn’, zegt een andere vertaling.² Waar hij alleen kon zijn.³ Buiten het bereik van de camera’s, microfoons, die op hem gericht zijn, buiten het bereik van paparazzi, zonder telefoon, laptop, ipod, ipad etc. Zonder enige verbinding met de buitenwereld. Om niet gezien te worden, niet gestoord.

*Laat me alleen, alleen met al m'n verdriet
't Is beter dat ik nu geen mensen zie
Niemand, niemand, niemand die me troosten kan
Ik verloor m'n toekomst en m'n doel*

¹ Matteüs 14:13 Deurloo, ter Linden, Niet zo, maar zo. Pg. 213 Uitwijken is namelijk een motiefwoord bij Matteüs, en dat had de NBV anders dan de NBG'51, gelukkig goed in de gaten. Matteüs gebruikt dat woord bij herhaling en hij doet dat welbewust. Van meet of aan moest Jezus wijken: eerst weg uit Bethlehem, naar Egypte, vervolgens toen Johannes de Doper was overgeleverd (een slecht voorteken voor Jezus), vervolgens toen door toedoen van de Farizeeën hem de grond te heet onder de voeten werd, daarna toen de Doper ter dood was gebracht en nogmaals toen hij op adem zocht te komen in heidens land. Maar wat nu, zal hij, steeds wijkende, Israël de rug toekeren? Nee, dankzij het stoutmoedige geloof van een Kananese vrouw zal hij dat niet doen. Jezus zal niet doorgaan met uitwijken, wij krijgen het woord dan ook niet meer te horen – hij zal naar Jeruzalem gaan en veel lijden. Dat laatste is ook een motiefwoord bij Matteüs, maar dat heeft de NBV helaas gemist (zie Matteüs 27:19).

² Naardense Bijbel

³ Nieuwe Bijbelvertaling

*Laat me alleen, alleen met al m'n verdriet
Een glimlach, dat wordt pure parodie
Iemand, iemand, iemand die gelukkig was
En verloor, begrijpt wat ik nu voel*

Alleen met alleen nog die éne verbinding naar boven, zoals eerder die 40 dagen in de woestijn.

Maar zelfs dat weten we niet. Want Matteüs vertelt verder geen enkel detail. Maar het laat zich raden, dat Jezus ten diepste geschokt is, ten diepste geraakt. Want Johannes de Doper was meer dan een vriend, het was zijn geestelijk vader, door wie hij zich per se had willen laten dopen. Johannes de Doper was zijn voorbeeld, zijn leermeester.

En het laat zich raden wat Jezus gebeden zal hebben: God, waarom? En het laat zich raden nu Jezus het ware gezicht van Herodes heeft gezien, ontdekt waartoe zijn tegenstander in staat is, dat hij heeft gehuiverd en misschien net als Elia heeft gevraagd *Het is genoeg! Neem nu HERE, mijn leven, want ik ben niet beter dan mijn vaderen.*⁴

En we weten misschien nog hoe het met Elia verder ging. Als hij onder een bremstruik in slaap gevallen is. Dat er dan een engel komt, die hem aanraakt met de woorden: 'Sta op, eet.'⁵

Maar bij Jezus is het geen engel, maar zijn het mensen. Mensen, die hem over land zijn gevolgd. Mensen, die hem herinneren aan zijn missie. Want zo staat er: *Toen hij uit de boot stapte en de grote menigte zag, voelde hij medelijden.* Nee, dat is veel te zwak vertaald. *Hij werd met ontferming over hen bewogen.* Zegt de oude vertaling. Het is het kernwoord in het leven van Jezus. Het is het kernwoord van zijn missie. In het grieks lezen we het woord: *splagcnizesqai*, spreek uit *splagnizesthai*. Heel letterlijk staat er 'zijn ingewand werd bewogen'.

Wat dat is? Dat gevoel? Ik herinner me nog van vroeger bij ons thuis hoe mijn broer thuis kwam met een hondje. Het kon niet langer op de boerderij blijven, want het zat achter de schapen aan. Of wij het misschien een paar dagen konden hebben. Mijn ouders keken elkaar aan. En toen naar die hond. En iets in die hondenblik moet ze hebben geraakt, want het onvoorstelbare gebeurde: hij mocht blijven.

Dat, wat wij bij dieren kunnen hebben, als ze ons in nood aankijken, dat had, dat heeft Jezus bij mensen. Jezus voelt pijn in het diepst van zijn lijf, vanwege die rondlopende, verloren mensen, maar daar blijft het niet bij. Dit gevoel heeft namelijk altijd meteen een handelen tot gevolg. Die innerlijke bewogenheid beweegt inderdaad, zet in beweging. Hij werd met ontferming over hen bewogen – om zich dan ook daadwerkelijk over hen te ontfermen.⁶ En daarom geneest hij hun zieken. Ach nee, Oussoren heeft dat veel beter begrepen, als hij vertaalt: *en geneest hun arme drommels.*

Het is alsof deze mensen, deze arme drommels, hem uit zijn isolement, uit zijn verdriet, uit zijn rouw halen en weer bij de wereld betrekken. Het is – mag je het zo zeggen - alsof deze mensen door God gestuurd zijn om zijn Zoon aan zijn opdracht te herin-

⁴ 1 Kon. 19:4

⁵ 1 Kon 19:5

⁶ Of zoals Gunda Schneider-Flume schrijft, 'mit dem verbum *splagcnizesqai*, werden Wesen und Wirken Jesu beschrieben, mit dem er Unheilszusammenhänge unterbricht. In der Unterbrechung wirkt die Bewegung des Erbarmens, die auch den Samariter erfasste, als er den halbtot am Straßenrand Liegenden sah. Es ist die Oberfülle des Erbarmens, die in Jesu Auftreten, in seinem Wirken und in der Erzählung der Gleichnisse kontrafaktisch in die Wirklichkeit einbricht.' Grundkurs Dogmatik.

neren. Om barmhartig te zijn, barmhartig te blijven. In alle onbarmhartigheid tot aan het meest onbarmhartige eind.

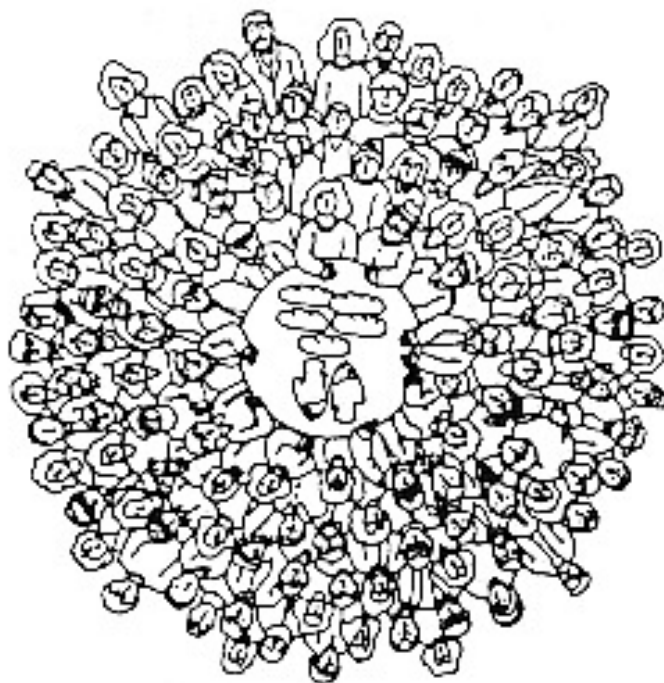
Maar is het bij ons anders? Kan het bij ons niet net zo gaan? Kan een onverwachte ontmoeting, een onverwacht gesprek, een vraag, ons soms niet herinneren aan onze roeping, aan onze taak, onze opdracht. Juist op een moment, als wij dat besef kwijt zijn, vergeten? Juist op een moment, dat we ons in onszelf terug hebben getrokken en afgesloten? Juist op een moment, als we stomgeslagen zijn, verbijsterd over onbegrijpelijk kwaad?

Voor mij was dat een uitspraak, die ik las in de krant. “Bedenk, ” zei een meisje na afloop van de moordpartij op het Noorse eiland, “als er zoveel haat in een persoon kan zitten, bedenk dan hoeveel liefde er in al die andere mensen bij elkaar zit.”⁷

Is dat niet precies wat Jezus doet? Als hij zichzelf hervonden heeft? Dat hij de mensen laat ontdekken hoeveel ze van zichzelf bij zich hebben? Door gewoon uit te delen van wat er is: vijf broden en twee vissen, blijkt dat een kettingreactie op gang te brengen. Van niet meer ieder voor zich, maar delen met z’n allen. En dan ontdekken hoeveel liefde er in al die andere mensen bij elkaar zit. Meer dan genoeg, twaalf manden vol.

Misschien is dat het beste antwoord, wanneer het kwaad ons van ons vertrouwen in elkaar dreigt te beroven; niet iedereen met lege handen naar huis sturen, maar in vertrouwen, door vertrouwen een kettingreactie van vertrouwen op gang te brengen.

Door één bloem neer te leggen en te ontdekken hoeveel bloemen er daarna bijgelegd worden. Door één licht aan te steken en te ontdekken door hoeveel lichtjes het gevolgd wordt, door één brief te sturen en te ontdekken hoeveel brieven er daarna gepost worden. Door één hand te reiken, en te ontdekken hoe men elkaar de handen reikt. Door één glimlach te schenken en daarna te ontdekken hoeveel gezichten gaan stralen. Door één schuld te vergeven en daarna te ontdekken hoe dat voorbeeld gevolgd wordt. Door één zegen uit te spreken en daarna te ontdekken hoe men elkaar zegent. Door één brood te breken en daarna te ontdekken hoe allen daarvan eten, door één beker rond te laten gaan en te ontdekken hoe allen daardoor met elkaar verbonden worden. Door één mens te gedenken en daarna te ontdekken, dat Zijn geest in ons allen verder leeft. Amen.

⁷ NRC 28 juli 2011